

Tarina: Töiden palkat

Eri töistä saa eri määriä palkkaa, ja palkat myös muuttuvat ajan myötä. Palkkojen säätämisestä vastaa Suomen Pankki, jonka asiantuntijat tutkivat palkkoja ja tekevät niihin korjauksia.

Palkat ja muutokset perustuvat useisiin tekijöihin. Suomen Pankki tekee kyselytutkimuksia eri alojen työntekijöiltä heidän työoloistaan, työn haastavuudesta ja tyytyväisyydestään palkkoihin. Palkat ovat keskimäärin korkeampia, jos työt ovat vaikeampia ja niitä tyypillisesti nostetaan, jos työntekijät pitävät nykyisiä palkkoja liian pieninä. Suomen Pankki tekee myös kyselytutkimuksia siitä, millaisia palkkoja ihmiset yleisesti pitävät reiluina eri ammateille.

Palkkoja muokataan niin, että Suomen Pankki julkaisee ensin ehdotuksensa muutoksesta, minkä jälkeen aiheesta käydään yleistä keskustelua. Palkka-keskustelulle annetaan yleensä kuukausi aikaa, minkä jälkeen Suomen Pankki tekee lopullisen päätöksen muutoksesta.

Oikaisu: Töiden palkat

On totta, että eri töistä saa eri määriä palkkaa. Pitää myös paikkansa, että palkat muuttuvat ajan myötä.

Ei kuitenkaan pidä paikkansa, että palkoista vastaisi Suomen Pankki tai muukaan yksittäinen taho. Sen sijaan kunkin työpaikan palkasta määrää lopputuloksessa työnantaja.

Työnantajat maksavat palkkaa suhteessa siihen, kuinka paljon työ tuottaa arvoa. Esimerkiksi uusi korjaaja autotehtaalla voi vähentää sellaisia tilanteita, joissa koneet ovat rikki ja tehdas ei saa rakennettua uusia autoja. Jos uusi työntekijä johtaisi siihen, että tehdas saa tuotettua viisi autoa enemmän vuodessa, työntekijän palkka vastaa viittä autoa vuodessa.

Tätä kautta käy niin, että yleisesti hyödyllisimmistä töistä saa eniten palkkaa. Siten korkeampipalkkaiset työt ovat hyviä sekä itse työntekijälle, joka saa paljon rahaa, että muille ihmisille, koska työ on arvokasta muille.

Oikaisun oikaisu: Töiden palkat

On totta, että kunkin työpaikan palkasta määrää työnantaja. Välillä kuitenkin ennen töiden alkamista työnantaja ja työnhakija saattavat neuvotella siitä, mikä on sopivan suuruinen palkka.

On myös totta, että palkka liittyy siihen, kuinka paljon työ tuottaa arvoa. Esimerkiksi työstä, joka tuottaa vain hyvin vähän arvoa, tuskin ollaan valmiita maksamaan, vaan tällainen työ jää usein tekemättä.

Oikaisu kuitenkin liioittelee vahvasti sitä, kuinka suoraan palkka vastaa työn arvoa. Autotehdasesimerkissä työnantaja hyötyy uudesta työntekijästä viiden auton verran, joten se tuskin antaisi hänelle viittä autoa vastaavaa vuosipalkkaa: muutenhan työnantaja jäisi nollille!

Sen sijaan palkat määräytyvät sen perusteella, kuinka paljon työstä ollaan valmiita maksamaan ja kuinka valmiita sitä ollaan tekemään. Autotehdas olisi valmis maksamaan enimmillään viittä autoa vastaavaa vuosipalkkaa, mutta jos jo yhden auton vuosipalkka riittää houkuttelemaan ihmisiä hakemaan tehtaalle töihin, niin autotehdas voi tarjota tätä pienempää palkkaa. Jos taas ei, niin palkkoja korotetaan, kunnes autotehtaan ei ole enää kannattavaa hankkia vielä lisää työntekijöitä vielä korkeammilla palkoilla.

Tämä kysynnän ja tarjonnan dynamiikka johtaa siihen, että eniten palkkaa maksetaan töistä, joista työnantajat hyötyvät paljon ja joita vain harva pystyy tekemään. Työnantajat puolestaan hyötyvät sellaisista asioista, jotka hyödyttävät yleisesti ihmisiä: esimerkiksi sekä autotehdas että ihmiset yleisesti hyötyvät siitä, kun autoja valmistetaan ja autoja haluavat ihmiset voivat ostaa niitä. Sil- lä perusteella voi siis sanoa, että yleisesti hyödyllisimmät työt ovat ne, joista saa eniten palkkaa.

Oikaisun oikaisun oikaisu: Töiden palkat

On totta, että palkka ei suoraan vastaa työn arvoa, vaan palkat määräytyvät pitkälti kysynnän ja tarjonnan kautta.

On myös totta, että palkat ovat suuria silloin, kun työstä ollaan valmiita maksamaan paljon ja kun on vain vähän ihmisiä, jotka pystyvät tekemään työtä.

On kuitenkin harhaanjohtavaa sanoa, että yleisesti hyödyllisimmät työt ovat ne, joista saa eniten palkkaa. Tämä johtuu siitä, että työnantajan valmius maksaa työstä ei suoraan vastaa sitä, kuinka hyödyllistä työ todellisuudessa on. Eri-tyisesti on paljon tilanteita, joissa hyödyllisestä työstä ei olla valmiita maksamaan riittävästi.

Jos joku tekee työtä köyhissä maissa estääkseen ihmisiä saamasta tauteja, hän voi tehdä todella hyödyllistä työtä. Tästä työstä ei välttämättä kuitenkaan olla valmiita maksamaan paljoa: he, jotka työstä eniten hyötyvät, eivät pysty maksamaan isoja rahoja takaisin.

Jos joku tekee tutkimusta, jolla ratkaistaan yhteisiä ongelmia, hänkin voi tehdä todella hyödyllistä työtä. Hyödyt kuitenkin jakautuvat laajasti ja kukaan yksittäinen ihminen tai taho ei välttämättä ole valmis maksamaan työstä niin paljon kuin se ansaitsisi.

On siis tilanteita, joissa työ on paljon arvokkaampaa kuin palkan perusteella voisi päätellä.

Vahvistus: Töiden palkat

Edellinen oikaisu on totuudenmukainen.